

Läranderapport

Insatsen Matkassen i Södertälje
under Coronautbrottet 2020

INNEHÅLLSFÖRTÄCKNING

Bakgrund	3
Coronautbrottet	3
Behov och inledande dialog	3
Genomförande och organisering	4
Målgrupp.....	4
Om insatsen	4
Styrgrupp	5
Personal.....	5
Volontärer	5
Lokal	6
Administration	6
Säkerhet	6
Finansiering.....	6
Gåvor från företag	6
Dialog med Södertälje kommun	7
STATISTIK	7
Sammanställning av behov hos målgruppen	8
Behovsbedömningar.....	8
Sammanställning av behov.....	8
Exitplan	8
Nya restriktioner och fler sökande.....	8
Sammanfattning av behov	9
Lärdomar	10
Målgruppens perspektiv	10
Volontärernas perspektiv	11
Styrgruppens perspektiv.....	12
Lärdomar från arbetet med volontärer.....	13
Lärdomar från arbetet med styrgruppen och insatsens helhet	15
Rekommendationer.....	17

Bakgrund

Coronautbrottet

I slutet av mars 2020 infördes restriktioner i samhället för att minska smittspridningen av Covid-19. Människor uppmanades hålla fysisk distans och allmänna sammankomster begränsades vilket gjorde att fysiska mötesplatser stängde ner. Effekterna av de åtgärder som infördes under Coronautbrottet kom snabbt att drabba människor i en redan socio-ekonomiskt utsatt situation mer än övriga befolkningen.

Behov och inledande dialog

Södertälje församling, Svenska kyrkan, som innan pandemin erbjudit en mötesplats en kväll i veckan med mat och aktiviteter för bland annat barnfamiljer började ställa om enligt restriktionerna och beslutade att dela ut matlådor i slutet av mars 2020. Lagad mat delades ut till 150 personer två gånger i veckan. Då allt fler sökte kontakt och efterfrågade mat hos församlingen samt att andra aktörer i staden började möta familjer med akuta behov framkom behovet av att genomföra en större insats. Därav beslutade Södertälje församling, Läsföräldrarinstitutet, Främjarnas förening, Bilda Öst och Svenska Röda Korset med Södertälje stads Rödakorskrets att gemensamt hitta sätt för att möta de akuta basala behov av mat hos barnfamiljer i Södertälje som observerats.

Genomförande och organisering

Samarbetet matkassen gjordes mellan fem idéburna organisationer, Södertälje församling, Läsfremjarinstitutet (LFI), Fremjarnas forening, Bilda Ost och Svenska Roda Korset med Södertälje stads Rödakorskrets. Aktörerna har haft lite olika roller och kompletterat varandra under genomförandet:

- Svenska Roda Korset och Södertälje stads Rödakorskrets: löpande administration, samordning av styrgruppen, informations spridning och volontärsamordning.
- Svenska kyrkan/Södertälje församling: ekonomisk administration inkl. beställning av matvaror och kvittounderlag för utlägg. Lokal och omkostnader kring denna samt övergripande praktisk samordning på plats.
- Studieförbundet Bilda och Fremjarnas forening: informations spridning till målgrupp och volontärsamordning.
- Läsfremjarinstitutet: administration av SMS-utskick, informations spridning till målgrupp, aktiviteter för barn under sommaren.

Målgrupp

Målgruppen för matkassen var barnfamiljer i Södertälje som befinner sig i utsatta livssituationer på grund av Coronautbrottet och som inte kan täcka sina basala behov då de lever under existensminimum.

Om insatsen

Styrgruppen beslutade att på veckobasis dela ut en matkasse med basvaror som räcker längre än lagad mat. En matkasse har även ett högre värde ur ett egenmaktsperspektiv då målgruppen kan laga sin egen mat. Genom dialog och stöd från matleverantören så sattes en matkasse med högt näringsinnehåll ihop.

Inledningsvis så sattes ett mål på att 100 familjer skulle kunna anmäla sig per vecka och att en familj skulle kunna hämta en matkasse varannan vecka vilket totalt skulle bli 200 familjer på två veckor. Efter de första veckorna hamnade dock anmälningarna runt 60 familjer per vecka och det kom att bli praktiskt lämpligt vid utdelandet att hålla denna nivå.

De samverkande aktörerna hade redan kontakt med målgruppen genom sina verksamheter och genom Svenska kyrkans diakonala verksamhet. För att få ta del av en matkasse har familjerna behövt anmäla sig via en länk online där de fyllt i namn, telefonnummer och antal personer i familjen. Länken har delats till familjer genom de samverkande aktörerna samt genom bland annat kuratorer på skolor. Familjen fick sedan ett sms dagen innan utdelning om plats och tid för att hämta sin matkasse.

För de familjer som var i riskgruppen erbjöds innan sommaren hemkörning av matkassarna till familjernas hem med hjälp av volontärer. I slutet av maj beslutades dock att inte längre erbjuda hemkörning då det krävde mycket volontärkraft.

På plats när familjen kom för att hämta sin första matkasse så hade diakon eller volontärer ett kort samtal, kallat behovsbedömning internt, för att förstå mer om familjens situation och se att de med störst behov nåddes. Se mer under rubriken *Behovsbedömningar*.

Efter sommaren beslutades att behovsbedömning inte skulle göras på plats utan alla som anmält sig och kom för att hämta sin första matkasse fick information, både muntligt och skriftligt, att för att hämta fler matkassar, så behövde de besöka diakonimottagningen hos Södertälje församling för ett samtal. Detta gjorde att utdelningen på plats gick snabbare och krävde färre personal och volontärer.

I november tog smittspridningen av Covid-19 åter fart och Folkhälsomyndigheten utförde nya restriktioner vilket medförde behov av omställning. Mer än nio personer fick inte samlas och det beslutades att sprida ut utdelningen på en hel dag istället för under tre timmar. Sex familjer fick sms om att hämta en matkasse varje halvtimme under dagen. Detta blev möjligt då Södertälje församlings personal kunde hjälpa till samt då sms med specifik tid kunde skickas till målgruppen.

Styrgrupp

Styrgruppen uppdrag var att bygga upp och projektleda arbetet med insatsen löpande. Styrgruppen bestod i grund av en till två representanter från respektive organisation men personerna har skiftat inom Svenska kyrkan och Röda Korset på grund av personalomsättningar. Under våren hade styrgruppen mer oregelbundna och löpande möten. Till hösten beslutades att ha en stående mötestid en gång varannan vecka. Tjänsteperson på Röda Korset har bjudit in och strukturerat upp mötena.

Personal

Fyra personer, en från vardera organisationen har utfört arbete på del eller näst intill heltid av sin arbetstid. Ansvar som utförts på arbetstid har bland annat varit att utföra löpande administrativa uppgifter kring anmälningslistor, utskick av sms/kommunikation, ekonomi och inköp. Samordning av styrgrupp inkl. skriva ramar, avtal, ansökningar och rapporter. Praktisk organisering på plats, kommunikation med målgrupp samt volontärsamordning.

För att bejaka barnperspektivet så fanns personal från LFI, och under sommaren även praktikanter från LFI, med på plats och lekte med barnen medan föräldrarna hade samtal och behovsbedömning. Efter sommaren så utfördes inte behovsbedömningarna på plats längre och behovet var därför inte lika.

Volontärer

Främjarnas förening och Svenska Röda Korset med lokalföreningen Södertälje stads Rödakorskrets är de två aktörer som haft volontärer på plats. Volontärerna har rekryterats och fått introduktion genom respektive aktör som de tillhör och utifrån respektive organisations egna rutiner. En uppdragsbeskrivning för volontärerna togs fram av Röda Korset och delades även med Främjarnas förening. De digitala utbildningar som Röda Korsets volontärer erbjöds för uppdraget delades även de med Främjarnas förening.¹ Respektive aktör utsåg en volontärledare på plats. Vid de flesta tillfällena var det dock en anställd person som fick inta denna roll.

Volontärernas uppgifter var att packa varor i matkassar, bära upp matkassar till utdelningen samt vara behjälpliga vid utdelandet. En gång i månaden kom även en

---

¹ Webbkurser på 15 minuter vardera: *Fem principer för tidigt krisstöd, Psykologisk första hjälpen, Psykologisk återhämtning, Stöd till stödjaren & Välbefinnande.*

leverans med matvarorna där volontärerna hjälpte till att packa upp varorna där de förvarades.

I början saknades ett gemensamt verktyg för båda aktörers volontärer att få tillgång till schema men innan sommaren togs ett schema i Google drive fram som kunde delas med alla och där volontärerna själva kunde skriva in sig på pass.

Varje tillfälle inleddes med en samling där säkerhetsrutiner, hygienrutiner/hålla avstånd, förtydligande kring allt praktiskt på plats och vid utkörning innan sommaren samt information om bemötande och förhållningssätt med målgruppen. Efter sommaren lades tiderna om kring packning och utdelning av varor och en fikapaus infördes för volontärer och personal. Därmed gavs möjlighet att också dela information och skapa gemenskap.

Lokal

Svenska kyrkans lokal, Lina kyrka, som ligger i området Lina Hage har använts. En vaktmästare från församlingen har funnits på plats varje tillfälle. En samlingslokal på församlingshemmets nedervåning har använts för förvaring och packning av mat.

Administration

Svenska kyrkan har skött beställningen av mat samt den ekonomiska administrationen därtill. Svenska Röda Korset har administrerat anmälningslistor och gemensam epost för insatsen samt hållit ihop styrgruppens arbete löpande. Läsföräldrarinstituten använder sig i sin verksamhet av ett verktyg för smsutskick som i denna insats använts för att bekräfta till familjerna om och när de kan hämta en matkasse.

Säkerhet

En säkerhetsgenomgång av lokalerna samt upplägget vid utdelning av matkassarna gicks igenom innan uppstart med säkerhetsstrategi från Svenska Röda Korset.

Finansiering

En dialog inleddes Ica Maxi Vasa i Södertälje som genom VD Jonas Berg beslutade att skänka 100 matkassar med basvaror samt att Södertälje pastorat gick in med 150 000 kronor för en månads insats. Styrgruppen arbetade innan sommaren med att söka hitta sponsorer genom enskilda kontakter med företag samt genom artikel och annons i Länstidningen. Det gav mindre summor än förväntat. En ansökan gjordes till Radiohjälpen men blev inte beviljad. Medel söktes för mat och för kostnader för sms till målgruppen.

Svenska Röda Korset blev under sommaren beviljade medel från MUCF för Coronainsatser varav 310 000 kronor gick till matkassen. Parallellt med detta blev Södertälje församling beviljade 130 000 kronor från Radiohjälpen via en central pott för Coronainsatser som Svenska kyrkan fått. Alla dessa medel gick direkt till mat. Maten har totalt kostat 546 563 kronor.

Gåvor från företag

Vid insatsens start skänkte Adlibris sällskapsspel via Röda Korset som delades ut med matkassarna vilket var mycket uppskattat av familjerna. P&G skänkte en pall med blöjor samt en pall med trosskydd/bindor.

Under sommaren delade LFI ut böcker och pysselpaket i samverkan med IKEA Kungens kurva och bokförlagen En bok för alla, Bonnier och Rabén & Sjögren. Under hösten kunde LFI även erbjuda internetanvändning för 150 kronor till asylsökande genom Länsstyrelsens tidiga insatser för asylsökande (TIA).

De två sista veckorna innan jul delade Röda Korset ut "Vintervärme", en kasse med bland annat färgpennor, block, ficklampa, värmeljus, te och kryddor.

Dialog med Södertälje kommun

Innan sommaren bjöds stadsdirektören på Södertälje kommun, Socialchef, chef för Kultur och Fritidsförvaltningen, tjänsteperson från Telge-koncernen och Säkerhetschef på Södertälje kommun in till ett rundabordssamtal. Syftet var att berätta om verksamheten och behoven. Diskussionen kom till stor del att fokuseras på bostadssituationen och att en majoritet av målgruppen bor med informella bostadskontrakt. Representanterna från kommunen meddelade att kommunen inte kunde bidra med finansiering till mat, men möjligtvis till verksamhet under sommaren. Möjligheten att starta mer verksamhet utöver matkassen var dock inte möjligt för de samverkande organisationerna.

Under oktober blev sammanställningen av behovsbedömningarna färdig och skickades till stadsdirektören. I december hölls ett uppföljande rundabordssamtal utifrån sammanställningen. Den huvudsakliga utgången av mötet blev att stadsdirektören gav i uppdrag till socialchefen att utse en kontaktperson för att diskutera vidare behoven kring social och juridisk rådgivning och samverkan i att lotsa och stötta familjerna rätt i samhället.

STATISTIK

- Matkassen har under de totalt 33 veckorna delat ut matkassar till 60 familjer per vecka i snitt.
- Totalt har 2700 matkassar delades ut under insatsen.
- I snitt nått 100 vuxna och 150 barn varje vecka (nått cirka 600 unika barn och 450 vuxna).
- Engagerat cirka 50 frivilliga totalt under insatsen.

Sammanställning av behov hos målgruppen

Behovsbedömningar

När en familj kommit för att hämta sin första matkasse så har diakoner från Södertälje församling haft ett kort samtal med familjerna. Samtalet har haft som syfte att förstå familjernas situationer och om det kan finnas annat stöd så som försörjningsstöd, barnbidrag eller bostadsbidrag som familjen har rätt till att få, men av någon anledning inte sökt. Syftet har därmed också varit att rikta stödet till de familjerna med störst behov.

Då diakonerna inte talade arabiska har en person som tolkar behövts i flertalet samtal. Volontärer med språkkunskaper från Främjarnas förening och Röda Korset har bistått med att tolka. Ett hinder har varit att individer i vissa fall inte känt sig säkra i att dela och berätta om sin situation. En bidragande faktor var att verksamheten ägde rum utomhus för att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer under Coronapandemin. Läget på platsen var därför inte idealiskt för att kunna ställa frågor om familjens situation då andra människor fanns i närheten. Under tiden som föräldrarna haft samtalen så har Läsföräldrarinstitutet haft personal och praktikanter på plats som bjudit in till lek för att inte barnen ska behöva sitta med föräldrarna vid behovsbedömningen. Därmed bejakas ett barnperspektiv.

Sammanställning av behov

Det är flera olika målgrupper som sökt sig till matkassen och deras behov och utmaningar är komplexa. Sammanfattningsvis så blir det dock tydligt att barnfamiljerna har mycket svårt eller kan inte själva klara sig för dagen och täcka sina basala behov i form av mat samt pengar till hyra. Flera familjer har befunnit sig i en utsatt situation ekonomiskt även innan pandemin men har nu hamnat i en fördjupad utsatt situation.

Se rapporter "Sammanställning av behov. Matkassen Södertälje 2020" för ytterligare sammanfattning om behovsbedömningarna.

Exitplan

Insatsen har sedan start varit en tillfällig insats. Under september började styrgruppen därav formulera en exitplan. Då behoven inte såg ut att minska samt då behovsbedömningarna visade komplexa behov som inte enbart rör tillgång till mat var fokus inför avslut på sammanställning av behovsbedömningar och dialogen med kommunen om denna och samverkan framåt för att möta målgruppen. Fokus va var även hur samverkan kunde utvecklas mellan aktörerna inom insatsen i mer långsiktig verksamhet.

Kommunikation med målgruppen, dels om insatsens avslut, och om andra aktörers verksamhet började i oktober både muntligt och skriftligt. Kommunikation med volontärer om insatsens avslut påbörjades också under hösten.

Nya restriktioner och fler sökande

I samband med att smittan tog fart i november och Folkhälsomyndigheten kom ut med nya restriktioner där verksamhet inomhus inte kunde genomföras, så kunde inte nya behovsbedömningar tas emot. Det beslutades att inte ta emot nya anmälningar

de återstående veckorna då insatsen redan nådde en stor målgrupp som hade uttalade behov.

Efter de inledande veckorna med många nya och fram till november inkom cirka 5 nya anmälningar per vecka men från slutet av november ökade det till uppemot 25 nya anmälningar per vecka. Styrgruppen tror att anledningen till de ökade nyanmälningarna handlade om att några nya familjer under hösten spred informationen om matkassen vidare och nya målgrupper därigenom fick vetskap om insatsen. Det fanns inte kapacitet hos organisationerna på grund av de nya restriktionerna att ta ytterligare kontakt utöver ett svar om att familjerna tyvärr inte kunde beviljas en matkasse då anmälningslistan var full.

Sammanfattning av behov

Utifrån behoven som familjerna lyft under behovsbedömningarna samt löpande i samtal på plats vid utdelningen så ringades fyra områden in att belysas för kommunen och framtida arbete för att möta familjernas behov.

Juridisk och social rådgivning: Flertalet familjer har uttryckt behov av stöd och rådgivning för att söka det stöd de har rätt till från det offentliga. Stöd och rådgivning finns på diakonimottagningen i Södertälje församling fyra förmiddagar per vecka men behoven är stora. Många familjer möter tyvärr personer i sin omgivning som vägleder dem fel. Erfarenheten från matkassen, men även aktörernas mångåriga verksamheter, är att människors situationer är komplexa. Det är familjer i olika livssituationer och kompetens behövs för att ge ett relevant stöd. Tröskeln behöver också vara låg för att familjer ska våga söka stöd.

Barnperspektivet: En majoritet av familjerna som sökt sig till matkassen har tidigare klarat sig genom mindre inkomster, men under Coronapandemin har deras utsatta situationer satts på sin spets. Flera av familjernas utmaningar är i grunden strukturella och komplexa. Barnen i dessa familjer riskerar att bli extra utsatta varför det är viktigt att i insatser ta extra hänsyn till deras rättigheter och behov. Extra insatser för barn bör övervägas.

Tillit och sammanhållning: Viljan att planera långsiktigt arbete i Södertälje finns hos idéburen sektor, men under Coronautbrottet har behovet av att möta upp människor i den kris de befinner sig fått prioriteras. Om familjerna inte får sina akuta basala behov mötta så riskerar familjerna att hamna i ännu djupare utanförskap. *"Har du inte mat för dagen så kan du inte ta några beslut eller aktiva steg för att förändra din livssituation"* – som en av diakonerna uttryckt. Under matkassen har flera familjer fört fram att ingen tidigare frågat om deras situation. Tillit och vikten av att bli sedd, lyssnad på och tagen på allvar har varit och är grundläggande för att bygga sammanhållning och minska utanförskap där både civilsamhället och kommunen har en viktig roll att spela.

Samverkan mellan olika sektorer: Samverkan behövs för att agera vid kris och i nödsituationer men framförallt för att arbeta strukturerat och långsiktigt för att förändra situationen för människor som lever i socioekonomiskt utsatta situationer.

Lärdomar

Målgruppens perspektiv

Det blev inte möjligt att göra intervjuer med målgruppen men utifrån löpande dialog och samtal vid utdelandet av matkassen så kunde styrgruppen tillsammans reflektera kring målgruppens upplevelse.

Vad har vi i styrgruppen för kännedom oss om målgruppens upplevelse? Hur uppfattade familjerna utdelningen? Bemötandet? Behovsbedömningen?

Då matkassen startades snabbt så har arbetet utvecklats i en process för både ansvariga och målgruppen. Styrgruppens medlemmar beskriver att tillit har byggts upp över tid. Främjarnas förening la också mycket tid i början på att ringa till familjerna och berätta om matkassen vilket upplevs ha skapat ett inledande förtroende hos flertalet familjer. I samtalen med målgruppen så har det framkommit att familjerna känt att de genom matkassen blivit lyssnade på. Samtalen med familjerna under utdelningen har handlat om många olika frågor i vardagen och det har varit värdefullt att det funnits personer som kan olika språk på plats. Det upplevs av målgruppen ha visat på en vilja att kommunicera. Det kommunikativa bemötandet, en balans i att lyssna på behov och möta upp det akuta samt att alla som arbetat med matkassen haft inställningen att ingen som hämtar matkasse ska känna tacksamhetsskuld tror styrgruppen har varit viktigt för förtroendet.

Under de sista veckorna så tillfrågades alla familjer om de ville skriva upp sig på en kontaktlista för social verksamhet och samtliga svarade ja vilket kan ses som ett resultat av en uppbyggd tillitsfull relation. Några föräldrar har även hjälpt till som volontärer själva för att som de själva uttalat, "få ge tillbaka". I början tog det tid att ta namn och kontakt men i slutet kände ansvariga vid utdelningen igen personer vilket också visar hur processen i att lära känna familjerna såg ut.

De två första utdelningstillfällena följde barn med och köade med föräldrarna vilket medförde insikten hos styrgruppen att barnen behövde mötas upp. När LFI kunde vara på plats redan veckan därpå för lek med barnen så blev det en annan stämning på platsen. En del barn sprang av bussen till platsen för utdelandet av matkassen. Samverkan mellan aktörer med olika verksamhet har också gjort att målgruppen kunnat länkas till fler verksamheter.

Många föräldrar uttryckte eller visade en osäkerhet då det var jobbigt att lämna ut sin historia under behovsbedömningsamtalet. Det var, som nämnts tidigare, inte heller idealiskt att vara utomhus. Även om samtalen hölls bakom en häck eller vägg för att inte vara nära andra familjer hade större avskildhet behövts. Det gjorde dock en stor skillnad för både barn och föräldrar när LFI hade aktiviteter med barnen så att de inte behövde sitta med föräldrarna i samtalen. Sedan var det bra för

"I början var det jobbigt att ringa familjerna men det var något de behövde och det togs emot på ett enklare sätt än vad jag trott. Att fråga en människa om hen behöver mat är svårt. La mycket tid på att ringa och förklara för familjerna, för att skapa förtroende. Många började höra av sig." – aktiv i styrgruppen

bemötandet att den som hade samtalet inte var samma person som delade ut matkassen.

I början upplevde en del familjer att det var svårt att ta sig till Lina. Familjer upplevde att det var jobbigt att åka till en ny plats och ställa sig i kö då man inte vill att andra ska tro eller se att man är fattig. Hemkörning av matkasse möjliggjorde för fler familjer att få en matkasse men det var inte möjligt organisatoriskt (krävde mycket frivilliga).

Från oktober började informationen gå ut till målgruppen om att insatsen skulle avslutas i december vilket gjorde många familjer ledsna och skapade stor oro hos några. Några frågade när det skulle starta igen efter nyår och hade svårt att ta in att insatsen varit tillfällig och inte skulle fortsätta. De sista veckorna fick alla familjer som ville skriva upp sig på en kontaktlista för eventuell fortsatt kontakt när det skulle bli möjligt att starta verksamhet igen. Alla skrev upp sig.

Volontärernas perspektiv

En månad innan matkassens avslut skickades en digital enkät ut till alla volontärer. Totalt inkom 18 svar varav 11 från Främjarnas förening och 7 från Röda Korsets

volontärer. Några frågor var graderande frågor på en skala 1 till 5 och flera frågor var kommentarrutor.

"I början var det lite jobbigt för att man kunde inte veta när ska man komma å så men sen har de skickat en lista till oss med alla detaljer och det var en bra ide." – volontär.

Ord som volontärer använt för att beskriva varför de velat engagera sig i matkassen var oftast "att vilja hjälpa människor", "medkänsla" och "givande".

Resterande frågor hade fokus på hur det praktiska fungerat i form av introduktion,

samordning och samarbete med andra volontärer. I de graderade frågorna så ligger snittet runt 4,5 och aldrig under 4,3 vilket tyder på att volontärerna i stort tyckte att introduktion och samordning fungerat bra. En person har kommenterat att det inte helt fungerat med schemat och när de skulle vara på plats i början, men att det förbättrades.

Flera har kommenterat att samarbetet mellan volontärerna har funkat jättebra. Volontärerna upplevde att säkerheten på plats har fungerat bra och att de känt sig trygga men med undantag för en kommentar som uppgav att det vid en plats i huset kunde bli trångt när kassar bars upp vilket gjort det svårt att hålla avstånd. Några har även kommenterat att det varit tungt att bära kassar och att det vid ett par tillfällen inte funnits tillräckligt med

"Vi var ett bra team och spenderade en rolig tid tillsammans." - volontär

volontärer. Flera har svarat gemenskap och samarbete på frågan om vad som varit bra och flera har även skrivit att de gärna vill engagera sig igen.

"Möten med de andra, teamkänslan och att vi klarade jobbet för att hjälpa behovande." - volontär

Styrgruppens perspektiv

En månad innan insatsen Matkassens avslut skickades en digital enkät ut till alla i styrgruppen. Av 10 medverkande inkom 7 svar. Några frågor var graderande frågor på en skala 1 till 5 och flera frågor var kommentarrutor.

På en skala 1/inte alls bra till 5/mycket bra över hur samarbetet mellan organisationerna fungerat så var snittet 4,14.

Utmaningar som lyfts har handlat om ansvarsfördelning och uppföljning av de ramar som satts. Även om flera benämnt ansvarsfördelning som en utmaning så har ett lösningsfokuserat arbetssätt i arbetsgruppen övervägt utmaningarna.

Flera har nämnt hur aktörernas olika resurser och kunskaper varit centralt för ett välfungerande arbete, hur det kompletterat arbetet. Två personer har svarat att de inte fått tillräckligt med tid avsatt från sin organisation att arbeta med insatsen.

Kommunikationen mellan aktörerna i styrgruppen fick snittet 3,86 på en skala 1 till 5. Styrgruppsmöten varannan vecka benämns av flera ha fungerat bra men att frågor också hade behövt lösas löpande vilket bitvis varit en utmaning och satt press, ibland på vissa personer mer än andra.

"Jag kan inte se att ansvarsfördelning har kunnat göras bättre. Svenska kyrkan och Röda Korset som har i sitt ordinarie uppdrag att agera under kriser har kunna ställa om och avsätta resurser som har varit helt avgörande för att administreringen av matkasse utdelningen ska vara möjlig." – aktiv i styrgruppen.

"Det har varit en utmanande situation för alla och alla har generellt gjort det bästa de kunnat utifrån situation och förutsättningar. Vi hade dock kunnat tagit det lite lugnare i början och då förtydligat vilken tid och ansvar respektive organisation hade möjlighet att ta under året. Det tror jag hade minskat känslan jag upplevt hos flera av att man tagit mer ansvar än andra." – aktiv

"Jag har försökt vara tydlig med vår organisations kapacitet och möjlighet att bidra till insatsen. Vi skulle inte märka med mer än vad vi har gjort vilket har varit olika under olika perioder. Under sommaren har vi kunna bistå med hjälp av feriepraktikanter som resurs under matkasseutdelningen. Jag önskar att vi skulle kunna göra mer men vi har verkligen inte kunnat." – aktiv i styrgruppen

I summeringen av projektet formulerade sig styrgruppens deltagare på lite olika sätt om syftet:

- *Syftet är att lindra för behövande under en krisperiod. Ett annat syfte är att olika samhällsinsatser ska intensifieras under en tid av kriser för att de som drabbas inte ska känna sig utelämnade vilket kan bidra till misstro och minskad tillit till samhället.*
- *"Kortsiktigt: Att i ett akut läge bistå familjer som drabbats av Coronans effekter med mat för dagen. Att förmedla hopp och visa på medmänsklighet. Långsiktigt: För dem som har den möjligheten lotsa in i i ordinarie välfärdsystem."*
- *Att nå en målgrupp människor som går under samhällets och kommunens radar, som är i akut behov av stödinsatser på grund av Corona.*

På en skala 1 till 5 över hur väl syftet uppfyllts så var snittet 4,57. Även om en samstämmighet i svaren lutar åt insatsens syftesbeskrivning så visade det på olika dimensioner för det gemensamma arbetet.

Lärdomar från arbetet med volontärer

Lärdomarna är insamlade genom enkäten till volontärerna, enkäten till styrgruppen och under workshopen med styrgruppen.

Rekrytering – styrkor	Rekrytering - svagheter
Nå volontärer genom befintliga verksamheter i föreningarna samt genom vänner och bekanta som har tipsat varandra.	Vid ett par tillfällen fanns för få volontärer på plats.
Lätt att rekrytera frivilliga i början av pandemin delvis då personer var permitterade från sina arbeten och hade mer tid.	Utmaning att allt skedde på en dag/inte flexibelt tidsmässigt.
Inledningsvis en styrka att volontärerna kände varandra sedan tidigare men efter ett tag blev ett mervärde att lära känna nya.	En del volontärer kunde/ville inte fortsätta då det var tungt fysisk att bära kassar.
	Flera tidigare frivilliga från föreningarna i riskgrupp utan möjlighet till engagemang.
Introduktion – styrkor	Introduktion - svagheter
Volontärerna upplevde (med få undantag) att det var ordning och reda under insatsen, tydliga ledare och instruktioner har underlättat för engagemang enligt flera volontärer.	Tydligare introduktion som är lika för alla volontärer.
Samling med genomgång av säkerhetsrutiner, ingen fotografering,	Uppföljningssamtal med volontärer (några slutade plötsligt) saknades.

bemötande av målgrupp varje gång gav tydlighet.

Nedskrivna rutiner och instruktioner fanns tillgängliga för alla. Speciellt viktigt när organisationerna bytte ansvariga personer (under sommaren).

Praktisk organisering - styrkor

Gemenskap och bra samarbete mellan volontärerna.

Olika språkkunskaper hos volontärerna.

Volontärernas förmåga och vilja att lösa diverse utmaningar som uppstått och exempelvis hjälpa till att tolka.

Alla volontärer har känt sig trygga under sitt uppdrag.

Gemensam frivilliglista och schema för båda organisationers volontärer att fylla i på Google drive (dock inte på plats från start).

Känslan hos volontärer att ha varit delaktiga under en kris i samhället.

Matkassens organisering har gett ringar på vattnet till annan förenings/kyrkas verksamhet under julen.

Volontärlunch för att visa uppskattning och skapa gemenskap.

Avslutande mejl för fortsatt kontakt.

Fikapauser som infördes efter sommaren skapade tillfälle för reflektion, avslappnade samtal med frivilliga. Skapade gemenskap och chans att ställa frågor.

Praktisk organisering - svagheter

Vi behövde ofta påminna om att hålla avstånd.

Utmaning med schema och när volontärer skulle vara på plats. Fanns inte från dag ett.

Tungt att bära kassar.

Ibland stressigt pga. för lite volontärer och behov av tydligare kommunikation med volontärer och uppdaterat schema.

Frivilligledare för volontärgrupperna behövdes och fanns inte alltid på plats.

För lite transparens och löpande information till volontärerna om insatsens process inkl. hur arbetet med matkassen var uppbyggt med olika aktörer, hur det finansierades. Samt ytterligare förtydliganden om att insatsen var tillfällig/hade ett avslut.

Inledande veckor kom inte alla familjer i tid (efter kl.18) och frivilliga hade inte möjlighet att stanna längre än utsatt tid.

Volontärlunch inte möjlig på höstterminen pga. FHM restriktioner. Svårt att få ett bra avslut med volontärerna.

Lärdomar från arbetet med styrgruppen och insatsens helhet

Lärdomarna är insamlade genom enkäten till styrgruppen och under en workshop med styrgruppen januari 2021.

Styrkor i arbete med matkassen:

- Tydligt mål och syfte samt stark vilja att möta behov.
- Lösningfokuserat arbetssätt både hos styrgrupp och volontärer.
- Löpande styrgruppsmöten där en aktör ansvarat för att bjuda in. Hellre fler bokade möten som bokas av om de inte behövs än för få tillfällen.
- Personer som kunnat utföra uppgifter på arbetstid har varit avgörande.
- Styrgruppens olika kompetenser (administration, påverkan, kontakt med målgrupp med mera).
- Medverkande i den inledande styrgruppen (då fåtal personer bytts ut) kände varandra och hade ett grundläggande förtroende för varandra.
- Genom olika aktörers kontaktnät har en bredare målgrupp nåtts.
- Familjerna kunde hänvisas till fler verksamheter.
- Generellt välfungerande organisering av volontärer för att packa och dela ut matkassarna.
- Tidigare erfarenhet hos Svenska kyrkan i att dela ut matlådor har tagits med in i organiseringen av matkassen.
- Tillgängliga lokaler genom Svenska kyrkans samt vaktmästare på plats.
- Samverkan har stärkt aktörerna och arbetets synlighet och röst gentemot kommunen.
- Behovsbedömningarnas sammanställning som gav kunskapsunderlag till dialogen med kommunen.
- Snabb kontakt med stadsdirektören som också besökte verksamheten innan sommaren. Och att vi följt upp dialogen.

"Ingen av de enskilda organisationerna hade kunnat genomföra detta, med den korta startsträckan vi hade. Vi hade olika resurser och kontaktnät vilket gjorde att vi nådde en betydligt bredare grupp än vi annars hade gjort. Det fanns tydligt också olika kompetenser hos oss i styrgruppen som kom helheten till del."- aktiv i styrgruppen

Att förbättra:

- Översyn av respektive aktörs möjligheter och begränsningar innan start. Lära känna varandras organisationer mer innan start. Förstå varandras förutsättningar bättre.
- Förtydligad ansvarsfördelning mellan aktörerna som följs upp löpande. Viktigt för att orka på sikt.
- Tydligare planera och förbereda ansvarsfördelning och volontärschema innan sommaren, när många är borta.
- Uthållighet i rutiner.
- Se över möjligheterna till en mer lättillgänglig och överskådlig kommunikationskanal för styrgruppen men även för volontärer.

- Administration tar mycket tid och är en tung uppgift och bör inte lämnas över till volontärer.

Sammanfattande reflektioner från styrgruppen

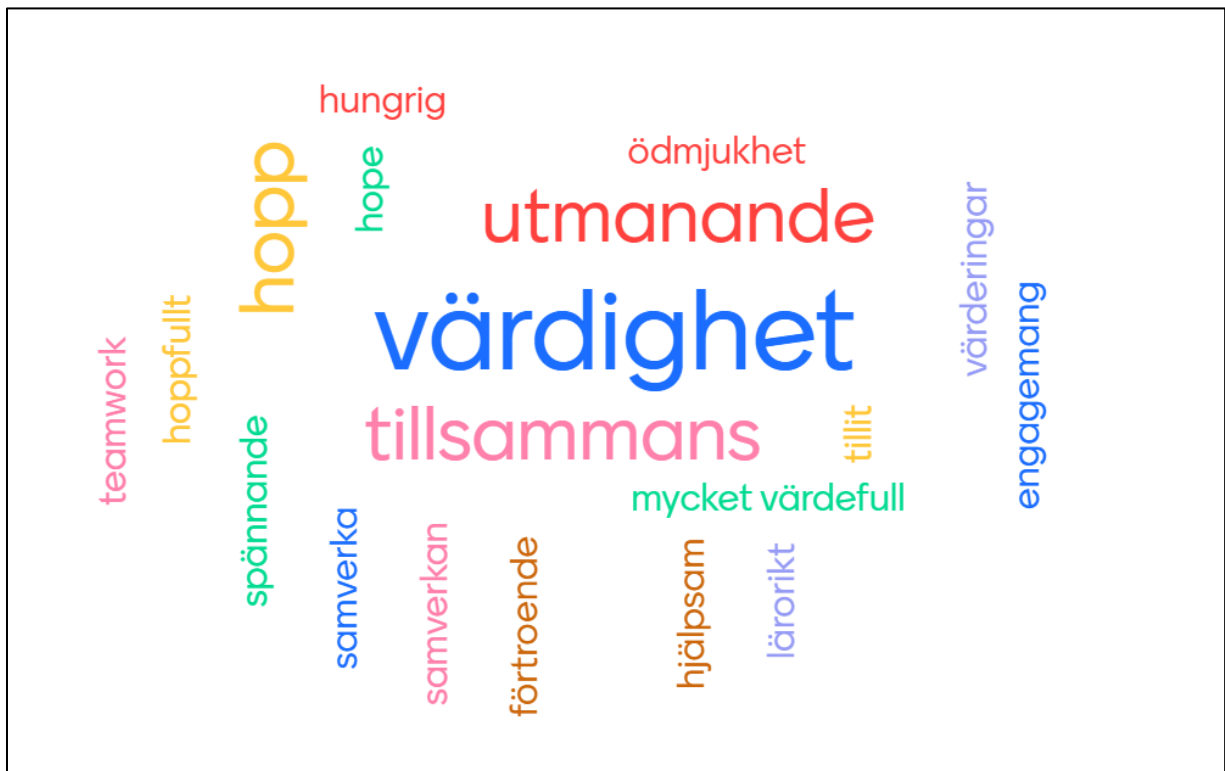
Arbetet med matkassen startades snabbt utifrån ett akut behov. Det krävde mod att våga starta innan allt organisatoriskt var på plats men det kostade på energin hos alla inblandade. En utmaning som lyfts var att tydliga ramar och ansvar inte fanns först, och när de sattes, inte följdes upp regelbundet, det har slitit.

Kontaktpersoner från alla aktörer kände varandra sedan tidigare vilket underlättade i uppstart. För ytterligare personer som kom att ingå i styrgruppen samt för volontärerna så hade dock tid behövt ägnas till att lära känna respektive organisation och dess förutsättningar innan start.

*"Värdefullt att vi hade gemensamma värderingar och bild av behovet. Hur:et fick vi lösa tillsammans på vägen i en process. Vi har vågat gett oss in i det utan att ha hela bilden. Låtit det vara organiskt. Med en tilltro till att vi gör gott och med respekt för varandra."
– aktiv i styrgruppen*

Styrgruppen ser därmed hur det varit både en styrka och en svaghet att starta upp snabbt. Nöden var större än behovet av struktur och tack varje alla inblandades lösningsfokuserade inställning så kunde insatsen utvecklas i en process.

Fråga ställd till styrgruppen under lärandeworkshop
Beskriv arbetet med matkassen med 3 ord:

Rekommendationer

Efter den avslutade insatsen är rekommendationerna för de samverkande aktörerna:

- Att lotsa in och fortsätta möta upp målgruppen i verksamhet inom respektive organisation.
- Att fortsätta undersöka möjligheterna att starta verksamhet för målgruppen i samverkan mellan organisationerna.
- Att följa upp dialogen med kommunen om hur målgruppen kan få social och juridisk rådgivning.
- Att introducera volontärer möjligheter till andra uppdrag.

För eventuell framtida insats är rekommendationerna:

- Att flera organisationer som kompletterar varandra är med.
- Att lägga upp tydliga ramar och ansvarsfördelning som följs upp löpande.
- Att någon från varje organisation har avsatt arbetstid är en förutsättning för hållbarheten. En person bör även bli ansvarig för att vara projektledare för insatsen med överblick på helheten.
- Att en gemensam introduktion för volontärer görs om det finns volontärer från flera organisationer
- Att inleda en dialog med kommunen från start.
- Att lyssna på målgruppen och ge ett värdigt bemötande.
- Att ett barnperspektiv genomsyrar insatsen och bemötandet.
- Att välja ut näringsrik mat (inte mat som blir skänkt/till övers).